

Ein Beitrag zur grossräumigen sozialgeographischen Forschung, v katerem je na osnovi analize treh glavnih sektorjev dejavnosti prebivalstva razdelil dežele na različne skupine po njihovi gospodarski razvitosti. Izredno nazoren in posnemanja vreden je prispevek M. Dobrowolske *The Dynamics of Settlement Structures and their Socio-economic Connections*, v katerem nam podaja genetsko tipologijo naselij v južnem delu Poljske. Tudi prispevek J. Meier-ja (*Probleme und Methoden zur sozialgeographischen Charakterisierung und Typisierung von Fremdenverkehrsgemeinden*) in F. Schaffer-ja (*Die Mobilität als raumverändernder Process*) sta zaradi metodoloških in nekaterih načelnih izhodiščnih utemeljitev izredno dragocena. B. Sárfalvi iz Budimpešte objavlja le teze svojega referata, ki ga je imel na simpoziju (*Regional Differentiation and Geographical Interpretation of the Social Structure of Agrarian Regions*), medtem ko H. D. de Vries Reilingh s prispevkom *Untersuchungen zum funktionellen und sozialen System des offenen Raumes in Verdichtungsgebieten*, ki spominja že bolj na sociološko usmerjeno raziskavo predmestnega vrtnarskega območja, zaključuje pričujoči zbornik.

Vse razprave v zborniku so opremljene s krajšimi povzetki v srbohrvatskem jeziku. Večina prispevkov, ki podaja rezultate konkretnih proučevanj, je opremljena z dragocenimi kartografskimi prilogami. Večina tujih avtorjev je v uvodne dele svojih člankov, ki temeljijo na prikazih posameznih socialno-geografskih problemov, vnesla precej dragocenih načelnih in metodoloških razmišljanj in napotkov. Tudi to daje zborniku še posebno veljavo. Ob primerjavi vsebine posameznih prispevkov z osnovno definicijo »socialne geografije«, kakršna je podana v prispevkih W. Hartkeja, K. Rupperta in F. Schafferja, pa ne vidim mnogo skupnega. To pa lahko pomeni, da predstavniki »socialne geografije« iz posameznih dežel še niso prodrli v bistvo »nemške šole socialne geografije« ali pa, kar je verjetneje, da jo v praktičnem delu že presegajo in jo pojmujejo še širše.

Milan Natek

Cvetko Kostić, Sociologija sela. Izdal Zavod za izdavanje udžbenika SR Srbije, Beograd 1969, 256 strani.

V času, ko tudi naša geografija posveča precejšnjo pozornost proučevanju podeželja in ko se kažejo vedno močnejše težnje in potrebe po interdisciplinarnem proučevanju ustreznih pojavov, je morda koristno, da tudi na tem mestu opozorimo na Kostičevo knjigo »Sociologija selac«. To se mi zdi še toliko bolj potrebno, ker tudi v našo geografijo prodirajo nekatere metode »socialne geografije«, ki se s svojimi načelnimi in metodološkimi prijemi močno nagibajo k poznavanju sociologije oziroma k uporabi ali vključitvi njenih rezultatov v svoje delo.

Vsebina Kostičevega učbenika je podana v devetih poglavjih. Prva štiri so po svoji vsebinski strukturi zelo obsežen uvod v sociologijo vasi oziroma podeželja. V njem sta podrobno označena položaj in vloga kmečkega sloja v različnih družbeno-gospodarskih formacijah. Za geografa sta še posebej zanimivi poglavji o podeželju v sodobnem svetu in prikaz naše današnje vasi. V drugem poglavju sta prikazana nastanek in razvoj sociologije vasi, naslednji poglavji pa prinašata razmišljanja o predmetu in prikazu osnovnih metod te mlade znanstvene discipline.

Drugi del knjige, ki je tudi za geografa — vsaj informativno — zelo dragocen, ima pet poglavij. V prvem so prikazani elementi ruralne družbe (teritorialne skupnosti). V tem delu knjige nas še posebej zanimajo obseg ruralnega okolja, ko avtor zelo na široko prikazuje kriterije za razmejevanje in razločevanje med vasmi oziroma podeželjem in mesti oziroma urbanimi središči (jezikovni, zgodovinski, pravni, urbanistični in statistični kriterij, merilo socialno-poklicne strukture prebivalstva, kombinacija navedenih kriterijev ali pa sociološki kriterij; gl. str. 141—147). V drugem poglavju so razčlenjeni ruralni odnosi (prostorski, lastniški in sorodstveni, vezi med vasio oziroma podeželjem in mestom ali industrijskim središčem). Tretje poglavje drugega dela knjige je namenjeno osvetlitvi kmečke družine, nasled-

nje pa prinaša prikaz oblik vedenja in mišljenja vaškega prebivalstva. Sklepono poglavje govori o ruralnih spremembah in procesih. Njegov prvi del prinaša vpogled v načrtovanje in nosilce sprememb na podeželju, medtem ko so v drugem delu podrobno orisani »ruralni procesi«: urbanizacija, industrializacija, modernizacija. Prikazane so številne deviacije in prostorske integracije, ki so zakoniti in neposredni spremljevalci preobrazbe slehernega podeželja.

Ob prebiranju knjige dobimo marsikdaj vtis, da nam avtor ne predstavlja vedno preveč sodobne problematike iz preobrazbe našega podeželja, temveč da se bolj naslanja na prikaz klasičnih oblik in odnosov v našem tradicionalnem vaškem naselju. Kljub temu pa nam knjiga daje obilo gradiva in pobud za razmišljanje, opozori nas na številne termine, ki so precej natančno definirani. Zato se bo s to knjigo moral seznaniti vsakdo, ki se kakorkoli bavi s problematiko našega podeželja. V njej je namreč zelo kompleksno orisana podoba naše vasi.

Milan Natek

Krajša poročila

Radovi geografskog instituta Sveučilišta u Zagrebu. Sv. 7., Zagreb 1968, strani 154.

Morda zamuda še ni prevelika, da zabeležimo vsebino zadnjega zvezka te publikacije, ki so ga uredili prof. I. Crkvenčić, Ml. Friganović in J. Roglić. V zvezku so objavljene tele razprave: I. Crkvenčić, Utjecaj industrijalizacije i urbanizacije na prostorni raspored radne snage Hrvatske. — Isti, Tipovi kretanja broja stanovništva Hrvatske 1953–1961. — Ml. Friganović, Neki element neskladja između funkcije rada i funkcije stanovanja značajnih centara Hrvatske. — J. Ridanović, Hidromorfološke značajke zagrebačke okolice. — Z. Peponik, Stanovništvo daruvarsko-pakračkoga kraja. — Sven Kulušić, Otok Murter,

Zbornik radova. Prirodno-matematički fakultet Univerziteta u Beogradu, Geografski zavod. XVII. sveska. Beograd 1970, strani 203.

Zadnji zvezek publikacije geografskega zavoda beogradske univerze vsebuje tele razprave: Dragutin Petrović, Devojačka pečina. — Dušan Gavrilović, Mrazno-snežanički oblici u reljefu karpatško-balkanskih planina Jugoslavije. — Dušan Dukić, Metod grafičke analize rečnih režima. — Tomislav Rakičević, Karakteristične vode na Južnoj Moravi. — Stevan Stanković, Krupačka močvara. — Bratislav Atanacković, O intenzitetu recentne erozije tla u slivu Crvene reke. — Ljubinko Sretenović, Metodologija kartiranja naseljenosti gradova. — Milovan Radovanović, Značaj istorijsko-geografskih faktora za genuzu i sistemizaciju naselja u Srbiji. — Srećko Nikolić, Metodološke osnove sastavljanja karte nacionalne strukture stanovništva SAP Vojvodine. — Jovan Marković, Karakteristike regionalnog razmeštaja etničkih grupa u Jugoslaviji. — Vladimir Đurić, Uticaj društvenog faktora na proizvodnju i razmeštaj sirovina. — Bratislav Jačimović, Iskorišćavanje zemljišta u selu Sremčici u beogradskom merokarstru. — Zivadin Jovičić, Karakteristike i problemi primorskog turizma u Jugoslaviji. — Kosovka Ristić, Uticaj Prištine na razvoj najbližih seoskih naselja.

Geografski institut »Jovan Cvijić«, Zbornik radova, knj. 22. Beograd 1969, strani 726. Urednik, dr. Cedomir S. Milić.

Ta zvezek prinaša v glavnem rezultate sistematskega proučevanja osrednjih delov ožje Srbije v okviru monografske obdelave doline Velike in Južne Morave. Delo, ki je teklo od leta 1961 do 1968, je vključilo razen sodelavcev inštituta »Jovan Cvijić« tudi precej zunanjih sodelavcev. Imelo je marsikatero potezo kolektivnega dela, njegovi rezultati pa kažejo kljub delitvi dela med ožje specialiste vse dobre strani koordinirane regionalne analize. Ta način dela se lepo zrcali v skupni uvodni pregledni razpravi z naslovom »Udolina Velike i Južne Morave«, ki vključuje na 92 straneh poleg uvodnih besed Branislava P. Jovanovića poglavje »Geomorfološke odlike Cedomira S. Milića, »Klimatske odlike Marka Milosavljevića, »Hidrološke odlike Miloša Zereškega, »Biogeografske odlike Aleksandra Gigova in »Ekonomsko-geografske odlike Mihajla Kostića. Posebej so še objavljene študije Branislava P. Jovanovića, »Reljef srednjeg i donjeg dela velikomoravske udoline« (str. 145–199), Tomislava L. Rakičevića, »Hidrološke odlike Južne Morave« (str. 202–225), Miloša Zereškega, »Hidrografske osobine udoline Velike Morave« (str. 228–302), Olge Savić, »Komuna Leskovac, prilog ekonomskog-geografskom proučavanju Južnog Pomoravlja« (str. 305–452), Mihajla Kostića, »Aleksićka kotlina, društvenogeografska proučavanja« (str. 453–591), Radovana Ršumovića, Miroslava Milojevića, Miroslava Popovića in Olge Savić, »Komuna Svetozarevo, prilog privrednoj geografski Pomoravlja« (str. 595–675), Vladimira Dakića, »Istočni deo Paracinsko-Svetozarevske kotline« (str. 677–706) in Miroslava D. Milojevića, »Iskorišćavanje zemljišta u k. o. Kačarevo« (str. 707–726).